

İlköğretim Matematik Öğretmeni Adaylarının “Öğretmen” Kavramına Yönelik Metaforları*

Primary Mathematics Teachers’ Methapors About the Teacher Concept

Hüseyin Cahit KAYHAN** - Rukiye KAYHAN*** - Ayşe SİCAK****

Özet

Bu araştırma, ilköğretim matematik öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına yönelik metaforlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Türkiye’de, metafor araştırmalarında, eğitim ile ilgili temel kavramları içeren bir çok çalışma mevcuttur; Bunlar, Öğrenci, öğretmen kavramı, meslek olarak öğretmenlik, Öğrenme kavramı, okul kavramı, okul müdürü (yönetici) kavramı, Müfettişlik kavramı, veli eğitimi ve okula başlama, bilgi kavramı şeklindedir. Araştırmanın katılımcıları 42 İlköğretim matematik Öğretmen adayıdır. Veriler “*Öğretmen* *dır.*” şeklinde bir ifadenin yer aldığı veri toplama aracı kullanılarak toplanmıştır.

Araştırma, felsefi bakış açısı yönüyle nitel bir araştırmadır ve verilerin analizinde içerik analizi uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının “Öğretmen” kavramına ilişkin zihinsel modellerini yansıtan ifadelerinde 11 farklı metaforla karşılaşmıştır. Öğretmen adaylarının ifadelerinde en sık tekrar edilen vurgu rehberlik üzerine olmuştur. Bu durum, öğretmen ve öğretmende bulunması gereken nitelikler açısından değerlendirildiğinde ilgili bölümün üstlendiği misyonu yerine getirme adına doğru yolda olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Metafor, Öğretmen, Matematik Öğretmen Adayı*

Abstract

This research has been conducted in order to determine prospective primary mathematics teachers’ metaphors about the teacher concept. In Turkey there are various studies on fundamental concepts related to education, these are the concepts of student, teacher, school, school principle (administrator), inspector, parent education and school starting age, knowledge. The participants of the study are 42 prospective primary mathematics teachers. The data is gathered by means of an instrument that contains an expression like “Teacher is”

The study is qualitative from the philosophical perspective and content analysis is used to analyse the data. As a result of the study 11 different metaphors are found in their expressions that reflect their mental models related to the concept of “Teacher”. The guidance is the most encountered word in prospective teachers’ expressions. This result shows that when it is considered in the light of the qualities that a teacher should possess, their department is on the right track in accomplishing its mission.

Anahtar Kelimeler: *Metafor, Öğretmen, Matematik Öğretmen Adayı*

Metafor nedir?

Türkçe’ye Fransızca’dan geçen, Antik Yunanca’da "taşımaya, transfer etme" anlamlarına gelen "metafor" sözcüğü, Aristoteles’te "mecaz" anlamında kullanılmış, Antik Çağ’ın sonlarına doğru ise, anlam daralmasına uğrayarak Türkçe’deki "istiare, eğretileme" kavramları karşılığında kullanılmaya başlanmıştır (Wikipedia, 2015).

* Pamukkale Üniversitesi, BAP Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir.

** Yrd.Doç.Dr. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü.

*** Denizli, Kale, Belenköy Ortaokulu, Matematik Öğretmeni.

**** Öğrenci, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Matematik Eğitimi

Metaforun, çoğunlukla benzerliğe dayanmadığına, benzerliğin metaforun hedef ve kaynak alanları arasındaki ilişkiyi açıklamada çoğu zaman yeterli olmadığına dikkat çeken Çalışkan (2009), metaforu söz figürü olmanın ötesinde gerçekliği bilgiyi kavramada alternatif yorumlar getiren, kimi zaman kendine özgü bir gerçeklik, bilgi üreten mekanizmadır (Çalışkan, 2009:99) şeklinde tanımlamaktadır.

Türkiye’de eğitim alanında yapılan metafor araştırmaları

Metafor belirlemek amacı ile her konuda çalışma yapmak mümkündür. Türkiye’de de eğitim alanında yapılan birçok araştırma mevcuttur.

Türkiye’de, metafor araştırmalarında, eğitim ile ilgili temel kavramları içeren çalışmaları, **Öğrenci kavramı** (Saban, 2009; Eraslan Çapan, 2010; Aydın ve Pehlivan, 2010), **öğretmen kavramı** (Saban, 2004; Saban, Koçbeker, Saban, 2006; Cerit, 2008a; Oğuz, 2009; Aydın ve Pehlivan, 2010; Yıldırım, Ünal ve Çelik, 2011; Ekiz ve Koçyiğit, 2013), **meslek olarak öğretmenlik** (Ocak ve Gündüz, 2006; Çelikten, 2006; Kalyoncu, 2012), **Öğrenme kavramı** (Arslan ve Bayrakçı, 2006), **okul kavramı** (Balcı,1999; Cerit, 2006; Saban, 2008; Aydoğdu, 2008;Doğan, 2014), **okul müdürü (yönetici) kavramı** (Aydın, 2007; Cerit, 2008a; Dönmez, 2008; Yalçın, Erginer, 2012), **Müfettişlik kavramı**, (Töremen ve Döş, 2009), **veli eğitimi ve okula başlama** (Kılıç ve Arakan, 2010), **bilgi kavramı** Saban, 2008) şeklinde sıralamak mümkündür.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, metaforlar yardımıyla ilköğretim matematik öğretmen adaylarının “Öğretmen” kavramına ilişkin zihinsel modellerini ortaya koymaktır. Araştırmanın Amacı (özelde), Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Matematik Eğitimi alanın da öğrenim gören ilköğretim matematik öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına yönelik metaforlarını belirlemektir.

- Böylece mevcut öğretmen adaylarının nasıl bir öğretmen olacaklarına ilişkin çıkarımlar elde etme,
- Var olan lisans programının öğretmen yetiştirme adına nasıl bir bakış açısı ortaya koyduğuna yönelik çıkarımlarda bulunma amacını gütmektedir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

2014-2015 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, İlköğretim Matematik Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim gören öğretmen adayları (n=42) araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Evren ise ilgili bölümde öğrenim gören tüm öğrenciler olarak düşünülmüştür.

Problem Durumu

İlköğretim matematik öğretmen adaylarının öğretmenlik kavramına ilişkin metaforları nelerdir?

Alt Problemler

1. Öğretmenlik kavramına ilişkin öğretmen adaylarının akıllarına ilk gelen tanımlar nelerdir?
2. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar ortak özellikler bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?
3. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik kavramına yönelik sahip oldukları metaforların kategorizasyonundaki dağılım nasıldır?

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, felsefi bakış açısı yönüyle nitel bir araştırmadır ve verilerin analizinde içerik analizi uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının yazdığı ifadeler öncelikle numaralandırılmış ve ortak özellikleri yansıtan ifadeler bir araya getirilerek sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmadan hareketle kategoriler ve alt kategoriler belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının “Öğretmen” kavramına ilişkin zihinsel modellerini yansıtan ifadelerinde 11 farklı metaforla karşılaşılmıştır.

Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı Şekil 1’de görüldüğü gibi öğretmen kavramının ardından verilen boşluğu tamamlamaya yöneliktir. Burada, öğretmen adaylarından, öğretmen kavramına ilişkin olarak 3 ayrı tanımlama yapmaları ve akıllarına gelen ilk düşünceyi birinci sırada yazmaları istenmiştir. Öğretmen adaylarının yazacağı ifadeler üçlü karşılaştırma şeklinde analiz edilerek belirlenmek istenmiştir. Böylece öğretmen adaylarının “öğretmen” kavramına yükledikleri anlama ilişkin zihinlerindeki ilk imaj ile sonraki imajlar arasındaki farka bakılmak istenmiştir. Ancak bu bildiri metninde sadece ilk cümlelerine yer verilmiştir. İkinci ve üçüncü cümleleri arasındaki farklılıkların analizi bir başka makalede ele alınacaktır.

Şekil 1: Veri toplama aracının yapısı

Öğretmen,	dır.
Öğretmen,	dır.
Öğretmen,	dır.

Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarının yazdığı ifadeler öncelikle numaralandırılmış ve ortak özellikleri yansıtan ifadeler bir araya getirilerek sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma 3 ayrı kişinin kodlamasıyla kategoriler ve alt kategorilerin belirlenmesi şeklinde gerçekeştirilmiştir. Kodlama ve kategori işleminde 3 ayrı araştırmacı birbirinden bağımsız olarak hareket etmiştir. Daha sonra bu 3 kişinin işlem sonuçları bir araya getirilerek kategorizasyonun benzeşen ve benzeşmeyen yönleri ele alınmıştır. Araştırmanın sonucunda, Şekil 2’de de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının “Öğretmen” kavramına ilişkin zihinsel modellerini yansıtan ifadelerinde 11 farklı metaforla karşılaşılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın amacı doğrultusunda, “İlköğretim matematik öğretmen adaylarının öğretmenlik kavramına ilişkin metaforları nelerdir?” sorusuna cevap aranmaktadır. Bu doğrultuda aşağıda her bir alt probleme ilişkin bulgulara yer verilmektedir.

Birinci alt probleme ilişkin bulgular:

Araştırmanın birinci alt problemi, “Öğretmenlik kavramına ilişkin öğretmen adaylarının akıllarına ilk gelen tanımlar nelerdir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu soruya cevap aramak amacı ile Öğretmen dır.” şeklindeki ifadeyi

öğretmen adaylarının tamamlaması istenmiştir. Elde edilen veriler incelendiğinde öğretmen adaylarının “Öğretmen” kavramına ilişkin ilk tanımlamaları şu şekilde olmuştur;

1. *Herkesi meslek sahibi olabilmeleri için yetiştiren kişidir.*
2. *Ressamdır; renk renk desen desen işler öğrencisini. Ve eserin kusursuz olması için her şeyi ortaya koyar.*
3. *Dünyayla insan arasındaki tercümandır.*
4. *Öğrencisinin düşünme sürecine, bilgi düzeyine katkı sağlayan bir varlıktır.*
5. *Rehber, danışmandır. Yol göstericidir. Yani eğitime ihtiyacı olan bireylere öğretimi aktaran, öğreten. Bireyleri yönlendiren konumdadır.*
6. *Benim için tetikleyici güçtür. Girdiğim çıkmazlarda bana yol gösteren en anlamlı kişilerden biridir. Düşünmeyi, duygulanmayı, saygılı olmayı, değerli olmayı öğreten bir kaynaktır.*
7. *Rehberdir.*
8. *Çok yönlüdür.*
9. *Sınıfın lideridir. Düzeni sağlar.*
10. *Bir fedakârdır.*
11. *Gelecek nesillerin yaratıcısıdır. Ve geleceği inşa eder.*
12. *Bir öğreticidir.*
13. *Candır.*
14. *Emir verendir.*
15. *Devletin memurudur.*
16. *Devletin memurudur.*
17. *Atanmak, öğretmen olabilmek için çile çekendir. Fakülte bitirdiği halde öğretmen olmayan, devlete kendini kabul ettirmek için çabalayandır.*
18. *Öğrencinin geleceğidir. Öğrenci için her şeydir.*
19. *Geleceği inşa eden fikir mimarıdır.*
20. *Sınırlarını dersle çizmeyendir.*
21. *Yeni bilgiler aktaran, öğreten. Öğretirken öğrenendir.*
22. *Toplumunu cahillikten kurtarandır.*
23. *Anne, babamızdan sonra güvenebileceğimiz insanların başında gelir. Emeklerin karşılığı ödenmez.*
24. *Bana en çok annemi ve babamı ifade ediyor. Çünkü ikisi de öğretmen onun için öğretmenler bana çok sıcak gelir. Yani ailemden biriymiş gibi görünür.*
25. *Öğretmenim canım benim canım benim seni ben pek çok pek çok severim. Sen bir ana sen bir baba her şey oldun artık bana. Okut, öğret ve nihayet yurda yarar bir insan et falan filan işte.*
26. *Rehberdir. Öğrencilere rehberlik eder.*
27. *Yol göstericidir.*
28. *Rehberdir.*
29. *Bir modeldir, rehberdir.*
30. *Gelişim psikolojisini bilenler kritik dönemlere dikkat edip, gelişim görevlerinin yerine getirmesinde en önemli rehberdir.*
31. *Yol göstericidir.*
32. *Benim için rehberdir.*
33. *Işıktır.*
34. *Yol göstericidir.*
35. *Eğitim bilimi dersleri almış alanında uzman kişidir.*
36. *Hem akademik hem de mesleki bilgi olarak donanımlı olmalıdır.*
37. *Öğrencilerin güzel ahlaklı, iyiyi doğruyu bilen bireyler olmasını sağlar.*
38. *Rehberdir.*
39. *Yol göstericidir.*

40. *Yeri gelince anne yeri gelince babadır.*

41. *657'ye tabii para karşılığı öğrencilere ders anlatma görevi verilmiş memurdur.*

42. *Anne ve baba gibidir.*

İkinci alt probleme ilişkin bulgular:

Araştırmanın ikinci alt problemi, “Öğretmen adaylarının, öğretmenlik kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar ortak özellikler bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir? Şeklinde ifade edilmişti. 42 öğretmen adayının yazmış olduğu tanımlamalar incelenerek aynı ifadeler veya aynı kavramı ortaya koyan tanımlamalar bir araya getirilmeye çalışılmıştır. 3 ayrı araştırmacının verileri bir araya getirildikten sonra belirlenen kategoriler doğrultusunda öğrenci tanımlamaları öncelikle Microsoft Word yazılım programının Yazı Tipi Rengi ve Metin Vurgu Rengi özellikleri kullanılarak ayrıştırılmış daha sonra, aynı başlıklar altında ifade numaraları da belirtilerek şu şekilde sıralanmıştır.

Rehber vurgusunun öne çıktığı tanımlamalar: (5, 7, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 38, 39)

5.Rehber, danışmandır. Yol göstericidir. Yani eğitime ihtiyacı olan bireylere öğretimi aktaran, öğreten, bireyleri yönlendiren konumdadır.

7.Rehberdir.

26.Rehberdir. Öğrencilere rehberlik eder.

27.Yol göstericidir.

28.Rehberdir.

29.Bir modeldir, rehberdir.

30.Gelişim psikolojisini bilenler kritik dönemlere dikkat edip, gelişim görevlerinin yerine getirmesinde en önemli rehberdir.

31.Yol göstericidir.

32.Benim için rehberdir.

33.İşıktır.

34.Yol göstericidir.

38.Rehberdir.

39.Yol göstericidir.

Fedakâr vurgusunun öne çıktığı tanımlamalar: (2, 10, 13, 20)

2.Ressamdır; renk renk desen desen işler öğrencisini. Ve eserin kusursuz olması için her şeyi ortaya koyar.

10.Bir fedakardır.

13.Candır.

20.Sınırlarını dersle çizmeyendir.

Aileden biridir vurgusunun öne çıktığı tanımlamalar: (23, 24, 25, 40,42)

23.Anne, babamızdan sonra güvenebileceğimiz insanların başında gelir. Emeklerin karşılığı ödenmez.

24.Bana en çok annemi ve babamı ifade ediyor. Çünkü ikisi de öğretmen onun için öğretmenler bana çok sıcak gelir. Yani ailemden biriymiş gibi görünür.

25.Öğretmenim canım benim canım benim seni ben pek çok pek çok severim. Sen bir ana sen bir baba her şey oldun artık bana. Okut, öğret ve nihayet yurda yarar bir insan et falan filan işte.

40.Yeri gelince anne yeri gelince babadır.

42.Anne ve baba gibidir

Devlet memurudur vurgusunun öne çıktığı tanımlamalar: (15, 16, 17, 41)

15.Devletin memurudur.

16.Devletin memurudur.

17.Atanmak, öğretmen olabilmek için çile çekendir. Fakülte bitirdiği halde öğretmen olmayan, devlete kendini kabul ettirmek için çabalayandır.

41.657'ye tabii para karşılığı öğrencilere ders anlatma görevi verilmiş memurdur.

İletişimi Sağlayandır vurgusunun öne çıktığı tanımlamalar: (3)

3.Dünyayla insan arasındaki tercümandır.

Bilgi aktarandır vurgusunun öne çıktığı tanımlamalar: (12, 21)

12.Bir öğreticidir.

21.Yeni bilgiler aktaran, öğreten. Öğretirken öğrenendir.

Düşünmeyi öğretendir vurgusunun öne çıktığı tanımlamalar: (4, 6, 8)

4.Öğrencisinin düşünme sürecine, bilgi düzeyine katkı sağlayan bir varlıktır.

6.Benim için tetikleyici güçtür. Girdiğim çıkmazlarda bana yol gösteren en anlamlı kişilerden biridir. Düşünmeyi, duygulanmayı, saygılı olmayı, değerli olmayı öğreten bir kaynaktır.

8.Çok yönlüdür.

Gelecektir vurgusunun öne çıktığı tanımlamalar: (1, 11, 18, 19, 22)

1.Herkesi meslek sahibi olabilmeleri için yetiştiren kişidir.

11.Gelecek nesillerin yaratıcısıdır. Ve geleceği inşa eder.

18.Öğrencinin geleceğidir. Öğrenci için her şeydir.

19.Geleceği inşa eden fikir mimarıdır.

22.Toplumunu cahillikten kurtarandır.

Uzmandır vurgusunun öne çıktığı tanımlamalar: (35, 36)

35.Eğitim bilimi dersleri almış alanında uzman kişidir.

36.Hem akademik hem de mesleki bilgi olarak donanımlı olmalıdır.

Eğitendir vurgusunun öne çıktığı tanımlamalar: (37)

37.Öğrencilerin güzel ahlaklı, iyiyi doğruyu bilen bireyler olmasını sağlar.

Yönetendir vurgusunun öne çıktığı tanımlamalar: (9, 14)

9.Sınıfın lideridir. Düzeni sağlar.

14.Emir verendir.

Bu işlemlerin ardından 3 araştırmacı bir araya gelerek kategori isimlerinin uygun olup-olmadığını son kez tartışmış ve şekil 2'de de görüldüğü gibi 11 ayrı kavramsal kategori ortaya konmuştur.¹ 5. Kategori olan "İletişimi sağlayandır" ve 10.kategori olan "Eğitendir" vurgusunun öne çıktığı tanımlamalarda tek tanımlama yer almaktadır. Bu tarz çalışmalarda genellikle tek kalan ifadeler diğer adı altında bir kategoriye atılır. Ancak burada "Öğretmen"

¹ Bildiri metninin siyah –beyaz basılması durumunda okunamama ihtimali göz önünde bulundurularak kategorilere ilişkin açıklama yapmaya ihtiyaç duyulmuştur. 1.Kategori: Rehberdir 2.Kategori: Fedakârdır 3.Kategori: Aileden biridir 4.Kategori: Devlet memurudur 5.Kategori: İletişimi sağlayandır 6. Kategori: Bilgi aktarandır 7. Kategori: Düşünmeyi öğretendir. 8. Kategori: Gelecektir 9. Kategori: Uzmandır 10. Kategori: Eğitendir 11. Kategori: Yönetendir.

kavramına yönelik farklı bir yönü vurguladığı ve de bu vurgunun önemli bir durum ortaya koyduğu düşünülerek ayrı ayrı birer kategori olarak ele alınması uygun görülmüştür.

Şekil 2: Öğretmen adaylarının İfadelerinden çıkan kategoriler

1.Kategori: Rehberdir.	7.Kategori: Düşünmeyi öğretendir.
2.Kategori: Fedakardır.	8.Kategori: Gelecektir
3.Kategori: Aileden biridir.	9.Kategori: Uzmanıdır
4.Kategori: Devlet memurudur.	10.Kategori: Eğitendir
5.Kategori: İletişimi sağlayandır.	11. Kategori: Yönetendir
6. Kategori: Bilgi aktarandır.	

Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular:

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “Öğretmen adaylarının, öğretmenlik kavramına yönelik sahip oldukları metaforların kategorizasyonundaki dağılım nasıldır? Şeklinde ifade edilmişti. Yüzde ve frekans hesaplaması yapılarak öğretmen adaylarının öğretmenlik kavramına yönelik metaforlarının nasıl bir dağılım gösterdiği Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1: Öğretmen adaylarının, öğretmenlik kavramına yönelik sahip oldukları metaforların kategorizasyonuna ilişkin yüzde-frekans dağılımı

KATEGORİLER	n	%
1.Kategori: Rehberdir	13	30,95
2.Kategori: Fedakardır	4	9,5
3.Kategori: Aileden biridir	5	11,91
4.Kategori: Devlet memurudur	4	9,5
5.Kategori: İletişimi sağlayandır	1	2,39
6. Kategori: Bilgi aktarandır	2	4,77
7.Kategori: Düşünmeyi öğretendir	3	7,14
8.Kategori: Gelecektir	5	11,91
9.Kategori: Uzmanıdır	2	4,77
10.Kategori: Eğitendir	1	2,39
11. Kategori: Yönetendir	2	4,77

Öğretmen adaylarının ifadelerinde en sık tekrar edilen vurgu rehberlik üzerine olmuştur. Yaklaşık %31’i öğretmen kavramını, rehberlik hizmeti verilmesi gereken bir meslek olarak görmektedir. Bunu yaklaşık %12’lik bir dilimle aileden biridir kategorisi ve gelecektir kategorisi izlemektedir. Öğretmenin fedakâr bir kişi olduğunu vurgulayanlar %9,5’lik bir dilimi oluşturmaktadır. Yine öğretmeni devlet memuru olarak görenlerin yüzdeliği aynı şekildedir. Öğretmenin düşünmeyi öğretendir tanımlamasını yapanların oranı, % 7,14’tür ki oldukça düşük bir oran olarak karşımıza çıkmıştır. Tablo değerleri incelendiğinde öğretmeni bilgi aktaran kişi olarak tanımlayanların da mevcut olduğu görülmektedir. En düşük yüzdelik “iletişimi sağlayandır” ve “eğitendir” kategorilerinde karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Öğretmen adaylarının ifadelerinde en sık tekrar edilen vurgu rehberlik üzerine olmuştur. Yaklaşık %31'i öğretmen kavramını, rehberlik hizmeti verilmesi gereken bir meslek olarak görmektedir. Bu durum, öğretmen ve öğretmende bulunması gereken nitelikler açısından değerlendirildiğinde ilgili bölümün üstlendiği misyonu yerine getirme adına olumlu bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde öğretmenden beklenenin rehberlik hizmeti vermek olduğu ve yol gösterici olması gerektiği önemle dile getirilmektedir. Öğretmenin, bilgi aktarmaktan ziyade öğrencilerinin bilgiyi kavraması, uygulaması, duyup içtiktlerini, okuduklarını, yaşadıklarını analiz etmesi ve sentezleyerek bir değerlendirme yapabilmesine fırsat verecek öğrenme ortamı/ortamları oluşturma gibi bir rolü vardır. İnternet dünyasının sağladığı hizmetlerle, artık bilgiye ulaşmak bir tuşa dokunacak kadar yakındır. Araştırma sonuçlarının güzel bir tarafı “bilgi aktaran” kategorisinin düşük olmasıdır. Yaklaşık %5 'lik bir kısım öğretmeni bilgi aktaran kişi olarak tanımlamaktadır. Bu oranın daha da düşürülmesi amaç edinilmelidir. Öğretmen adaylarının %9,5'i öğretmeni devlet memuru olarak tanımlamaktadır. Türkiye’de her yıl eğitim fakültelerinden birçok öğretmen adayı mezun olmaktadır. İlköğretim matematik öğretmen adaylarının sayısı da günden güne artış göstermektedir. Bilhassa lisans eğitiminin son yılı KPSS kurslarında sınavlara hazırlanma şeklinde geçmektedir. Ve her mezun olan öğretmen adayı kamu personeli olma çabası içerisinde. Bu açıdan bakıldığında mezun durumundaki adayların hemen hemen hepsi bu sınava girerken, bu çalışmada öğretmen kavramına “devlet memurudur” diyenlerin %9,5 olması sevindirici bir durumdur. Ama öğretmenliği günümüz devlet memuru anlayışından kurtarmanın da bir gereklilik olduğu unutulmamalıdır.

Öğretmen, “düşünmeyi öğretendir” diyenlerin oranı %7,14 olup oldukça düşüktür. Bilhassa örüntülerle dolu bir ders olan matematiğin öğretimi ile uğraşacak kişilerin matematiksel düşünceyi öğretmesi kaçınılmazdır. Matematik örüntüler üzerine kurulu bir disiplindir ve örüntüler bağıntıları, bağıntılar fonksiyonları anlamayı gerektirir. Matematik dersine bu bağlamda bakıldığında, matematiksel düşünceyi harekete geçirecek, dolayısıyla da bilimsel düşünceyi harekete geçirecek anlayışta bir ders ortamının sağlanması bir gerekliliktir. Öğretmen, “düşünmeyi öğretendir” anlayışının gelişmesi elbette düşünmenin yollarını bilmekle olur. Bu bağlamda matematiksel kavramların analizi ve kavramların birbiri ile olan ilişkisini anlamaya dayalı eğitimlere ihtiyacımız olduğu bir kez daha görülmektedir.

Öğretmen “yönetendir” diyenlerin ifadelerinden birisi “öğretmen emir verendir” şeklinde karşımıza çıkmıştır ki, bu durum eğitim karamı ile hiçbir zaman bağdaşmaz. Böyle bir zihinsel modelin, bir öğretmen adayında da olsa, karşımıza çıkması istenmeyen öğretmen davranışları ile karşılaşıldığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Bu araştırma ilköğretim matematik öğretmen adaylarını kapsamıştır. Benzer çalışmalar diğer disiplinlere yönelik eğitim alan öğretmen adaylarına da uygulanarak yapılmalıdır. Böylece, eğitim fakültelerinin (özelde, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinin) öğretmen yetiştirmeye yönelik misyonuna ne kadar hizmet ettiğini görmek mümkün olacaktır.

Kaynakça

- Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M.** (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*, 35(171), 100-108.
- Aydın, B.** (2007). İlköğretim öğrencileri açısından yönetici imajı. *XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler*, 1, 583-588. Tokat
- Aydın, İ. S. ve Pehlivan, A.** (2010). Türkçe öğretmeni adaylarının “öğretmen” ve “öğrenci” kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforlar. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5 (3), 818-842.
- Aydoğdu, E.** (2008). *İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar yardımıyla analizi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Balcı, A.** (1999). Metaphorical images of school: School perceptions of students, teachers and parents from four selected schools (in Ankara). Yayımlanmamış doktora tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Cerit, Y.** (2006). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin okul kavramıyla ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6 (3), 692-699.
- Cerit, Y.** (2008a). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin müdür kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 3-13.
- Cerit, Y.** (2008b). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Çalışkan, N.** (2009). Metaforların izinde Bir Yazarın Kavramlar Dünyasına Giriş: Cemil Meriç’in Bu Ülke’inde Kitap Metaforları. *Dil Araştırmaları*, sayı 4 Bahar, ss87-100
- Çelikten, M.** (2006). Eğitim sisteminde kullanılan kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 269–283.
- Doğan, D.** (2014). Analysis of the School Concept through the Perspectives of Candidate Teachers via Metaphors. *Journal of Theoretical Educational Science*, 7(3),361-382.
- Dönmez, Ö.** (2008). Türk eğitim sisteminde kullanılan yönetici metaforları (Kayseri ili örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Ekiz, D. Ve Koçyiğit, Z.** (2013). Sınıf Öğretmenlerinin “Öğretmen” Kavramına İlişkin Metaforlarının Tespit Edilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi Mayıs 2013 Cilt:21 No:2 ss.439-458*.
- Eraslan Çapan, B.** (2010). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (12), 140-154.
- Kalyoncu, R.** (2012). Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının “Öğretmenlik” Kavramına İlişkin metaforları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, cilt 9, sayı 20, ss. 471-484.
- Kılıç, F. & Arakan, K.** (2010). Birinci sınıf velilerinin veli eğitimine ve çocuklarının okula başlamalarına ilişkin algılarının metaforlar (mecazlar) yardımıyla analizi, 9. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*, ss. 908-910. Elazığ.
- Ocak, G. ve Gündüz, M.** (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik

- mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 293-309.
- Oğuz, A.** (2009). Öğretmen adaylarına göre ortaöğretim öğretmenlerini temsil eden metaforlar. *Milli Eğitim Dergisi*, 182, 36-56.
- Saban, A.** (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A., Koçbeker, B. N. ve Saban, A.** (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6, 461-522.
- Saban, A.** (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.
- Saban, A.** (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulama Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.
- Saban, A.** (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip olduğu metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Töremen, F. ve Döş, İ.** (2009). İlköğretim öğretmenlerinin müfettişlik kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9, 1973-2012.
- Wikipedia Sözlük**, (2015). http://tr.wikipedia.org/wiki/Mecaz_internet_sitesinde_14.02.2015 tarihinde elde edilmiştir.
- Yalçın, M. Ve Erginer, A.** (2012). İlköğretim Okullarında Okul Müdürüne İlişkin Algular I. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimciler Dergisi*, cilt 1, sayı2, 229-256.
- Yıldırım, A., Ünal, A. ve Çelik, M.** (2011). Öğretmen kavramına ilişkin öğretmen, yönetici ve müfettiş algılarının analizi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8 (2), 92-109.